

Need assessment

نیازسنجی

دکتر اطهر امید

استادیار گروه آموزش پزشکی

مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی

اهداف کلی کارگاه

- شناختی:
 - آشنایی با نیازسنجی در برنامه های آموزشی
- مهارتی:
 - مهارت در انجام نیازسنجی در برنامه های آموزشی
- نگرش
 - اهمیت دادن به انجام نیازسنجی و رعایت اصول صحیح انجام آن

اهداف اختصاصی کارگاه

- شناختی:

- انواع تعاریف از مفهوم نیاز را تشریح کنید.
- ضرورت نیازسنجی آموزشی را توضیح دهید.
- چهارچوب انجام نیازسنجی آموزشی را توضیح دهید.
- انواع روش های نیازسنجی آموزشی را توضیح دهید.

اهداف اختصاصی کارگاه

• مهارت:

• بتوانید با استفاده از یکی از تکنیک ها و روش ها در سازمان خود نیازسنجی انجام دهید.

• عاطفی:

• به انجام نیازسنجی و استفاده از اصول صحیح آن اهمیت دهید.

ICEBREAKER

• چه میشود اگر...

• چقدر رابط بودن آموزش جالب می شود اگر ...

مقررات کارگاه

تعریف نیاز

• نیاز به معنای خواسته ها و نظرات افراد در زمینه های گوناگون
(Sriano ۱۹۹۵)

✓مدافعان این تعریف استافل بیم

✓همواره نیاز مترادف خواست نیست (ممکن است آنچه می خواهند
نیاز نباشد یا آنچه نیاز است را نخواهند)

تعریف نیاز

• نیاز به عنوان نقص یا مشکل

✓ مدافع این تعریف اسکریون

✓ موقعیتی که در آن سطح حداقل رضایت بدست نیامده یا به

استاندارد آن عملکرد نرسیدیم

✓ تعیین سطح حداقل رضایت همیشه ساده نیست

تعریف نیاز

• نیاز به معنای فقدان یا ضرورت چیزی

✓ مدافع این تعریف استافل بیم

✓ چیزی که وجود ندارد اما ضرورت آن احساس می شود

✓ تا حدی شبیه تعریف "خواست یا ترجیحات افراد" است

✓ ذهنی است و وابسته به ارزشها و قضاوتهای افراد است

تعریف نیاز

• نیاز به معنای فاصله یا شکاف

✓مدافع این تعریف کافمن

✓تعیین هدفها یا آنچه که باید باشد

✓مشخص کردن وضعیت موجود یا فعلی

✓اندازه گیری دقیق میزان فاصله بین وضع موجود (عملکردها) و مطلوب

(ایده الها)

نیاز آموزشی

- نیاز در زمینه آموزش، بر حسب ویژگیها، توانایی ها و یا دانش و نگرشهایی تعریف می شود که لازم است یادگیرنده و یا گروهی از یادگیرندگان از آن برخوردار باشند، ولی در حال حاضر فاقد آن هستند.

تعریف نیازسنجی

• نیازسنجی عبارت است از فرایند جمع آوری و تحلیل اطلاعات که بر اساس آن نیازهای افراد، گروهها و جوامع مورد شناسایی قرار می گیرد.

• نیازسنجی عبارت است از فرایند تعیین اهداف، وضع موجود، اندازه گیری و تعیین نیازها و تعیین اولویتها برای عمل

چرا نیاز سنجی؟

مراحل برنامه ریزی درسی (Kern et al. ۱۹۹۸)

- تعیین مأموریت سازمان و نیازهای ذی نفعان
- تعیین نیازهای فراگیران
- تعیین اهداف یادگیری برنامه درسی
- تعیین استراتژی های آموزشی
- تعیین روش ارزیابی فراگیران و روش ارزشیابی و مانیتور برنامه

اهمیت نیازسنجی

- فراهم سازی اطلاعات مورد نیاز برای برنامه درسی و برنامه درسی مبتنی بر اطلاعات یا نیازها
- پاسخگو و مسئول نمودن مؤسسات و نظام های برنامه ریزی درسی
- هماهنگی و همسوئی برنامه درسی با تغییرات
- شناسایی ضعف ها و مسائل اساسی برنامه درسی

چهارچوب نیازسنجی در برنامه ریزی درسی

۱- هدف نیازسنجی

✓ تدوین برنامه درسی جدید

✓ نیازسنجی برای برنامه درسی موجود

۲- داده های مورد نیاز:

✓ طراحی برنامه جدید: نظرات و نگرش های متخصصان، داده های مربوط به

مشکلات و مسائل

✓ نیازسنجی برای برنامه درسی موجود: مقایسه عملکرد مطلوب و وضع موجود

چطور نیاز سنجی؟

چهارچوب نیازسنجی در برنامه ریزی درسی

۳- منابع اطلاعاتی:

✓ متخصصان و اساتید موضوعات علمی و کارشناسان، متخصصان
برنامه‌ریزی درسی و مسئولان و مدیران آموزشی

۴- روش‌ها و فنون نیازسنجی

۵- نحوه اولویت بندی

۶- نحوه استفاده از نتایج

روش های نیازسنجی

- روش ها و فنون توافق محور
- روش ها و فنون مساله محور
- روش ها و فنون هدف محور

روش ها و فنون توافق محور

- تکنیک فیش باول

- تکنیک دلفی

- تکنیک تل استار

- سایر کمیته ها و جلسات

کارگروهی

- در گروههای ۶ نفره ۵ نیاز عمومی کارکنان بهداشتی و درمانی را مشخص کنید.
- نمایندگان بر روی نیازها به توافق برسند.

تکنیک فیش باول

- مشخص کردن موضوع مورد بررسی برای نیازسنجی
- دعوت از افراد مطلع
- انتخاب مکان مناسب برای جلسه و تجمع افراد
- تقسیم افراد به گروه‌های ۶ تا ۸ نفره
- تخصیص زمان کافی برای بحث و بررسی و انتخاب نماینده
- بحث بین نمایندگان تا کسب توافق و با نظارت بقیه اعضا

روش دلفی

- هدف جمع آوری نظرات، قضاوت و نگرش های افراد گروه های مختلف به طور منسجم و هماهنگ
- استفاده از مجموعه ای از سوالات که بتدریج به افراد ارائه می شود
- پاسخ هر سوال تحلیل شده و برای مرحله بعد استفاده می شود

مراحل روش دلفی

- مشخص کردن اولین سوال
- مشخص کردن کارشناسان و صاحب نظران ذیصلاح و جلب توافق آنها
- ارسال سوال اولیه برای گروه هدف
- تجزیه و تحلیل پاسخ ها و جمع بندی آنها و طرح سوال جدید برای اولویت بندی و رتبه بندی موارد
- تجزیه و تحلیل پاسخ ها و طرح سوال جدید برای اعلام دلیل موافق یا مخالف بودن برای اولویت بندی
- تجزیه و تحلیل پاسخ ها و طرح سوال جدید برای اعلام نظرات برای اولویت بندی انجام شده
- ادامه مراحل تا کسب توافق

روش های مسئله محور

- فن درخت خطا

- فن رویداد مهم

فن درخت خطا

- شناسایی حوادث نامطلوب که بر عملکرد سیستم تاثیر منفی می گذارد.
- هرگونه تغییر یا تدبیر برای برطرف کردن این حوادث نامطلوب نوعی نیاز برای سازمان محسوب می شود.
- برای ترسیم درخت خطا اطلاعات از منابع متفاوتی جمع آوری می شود.
- نیاز به افراد متخصصی است که کاملا سیستم را بشناسد.

آمار بالای گزارش اشتباه
آزمایشات

خطاهای انسانی

مشکلات فنی ابزارها

عدم انجام صحیح مراحل
آزمایشات

عدم انجام صحیح مراحل
قبل و بعد از آزمایش

قدیمی بودن دستگاهها

خرابی دستگاه

عدم رعایت اصول صحیح
حمل و نقل

عدم رعایت اصول صحیح
گزارش دهی

فن رویداد مهم

• برخلاف تکنیک های توافق محور که براساس نگرش ها و اعتقادات صاحب نظران است براساس رفتارها و عملکردهای واقعی در محیط کار است.

• رفتارها و عملکردهای مثبت و منفی جمع آوری، طبقه بندی و خلاصه می شود.

فن رویداد مهم

- مشخص کردن هدف یا منظوری که باید با این فن به آن نایل شد (جنبه های مثبت و منفی عملکرد بهورزان)
- مشخص کردن افراد مناسب برای شناسایی عملکرد (پزشکان و مراقبین سلامت)
- تعیین ابزار جمع آوری اطلاعات
- ارائه راهنمایی به افراد پاسخ دهنده

فن رویداد مهم

- جمع آوری وقایع مهم (حداقل ۵۰ رویداد مهم را جمع آوری کنید)
- تهیه فهرست وقایع مهم و دسته بندی آنها
- معتبر ساختن لیست با تایید گروه هدف
- اعلام اهداف سیستم براساس نتایج
- این فن دارای مراحل اولویت بندی نیست و پس از تعیین نیازها براساس روش های مختلف اولویت بندی انجام می شود

اولویت بندی کافمن

- فردی مسئول نیازسنجی بنابه تشخیص خود و ویژگی های نظام آموزشی و نگرش مشارکت کنندگان
- گروهی: با نظرات افراد مشارکت کننده و دست اندرکاران مسائل آموزشی
- اساس اولویت بندی:
 - هزینه های رفع نیاز
 - هزینه چشم پوشی از نیاز